

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

וארא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק א
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ ורב פעלים
ר' יונה בן הרה"ח הרה"ת ר' מאיר ע"ה
אבצן

מקושר בלו"נ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח
ומסוד ונתון להוראותיו פעולותיו וענייניו הק'
עסק במסירה ונתינה בשליחות הק'
בתרגום הדפסת והפצת תורת כ"ק אדמו"ר מה"מ
ותורת רבותינו נשיאנו
וספרים בענייני משיח וגאולה בכל קצווי תבל
ע"י "ועד שיחות באנגלית" שניהלו למעלה מארבעים שנה
פירסם באמצעות מערכת טלפונית
וה"רשת" שיעורי לימוד יומיים
בספר התניא וברמב"ם בהתאם לתקנה הק'
פעל במרץ ובהצלחה בשידוכי בני ובנות ישראל
והביא להקמת מאות בתים בישראל
עסק בעזר גשמי ורוחני מתוך אהבת ישראל
וקיבל את כאו"א בסבר פנים יפות
זכה להקים דור ישרים מבורך בנים ובנות
עוסקים בתורה ובמצוות ומקושרים לנשיא דורנו
נפטר במיטב שנותיו ביום רביעי פ' בא
ג' שבט שנת ה'תשע"ט
ת. נ. צ. ב. ה.
(מנוסח המצבה)

*

DEDICATED BY
ENLIGHTENMENT FOR THE BLIND, INC.
Rabbi Yosef Yitzchok Shagalov שיח'י
Los Angeles, California

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ד.

המאורע דמת¹ בערב שבת² מהוה "סימן יפה"³ (אם עדיין יש צורך ב"סימנים") שכבר נגמרה ונשלמה עבודת השליחות דבירור וזיכוך עניני החול באופן ד"זאב יטרף" ע"י "זרעו של יוסף" (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שנמשלו לדגים, והכל מוכן לסעודה, הסעודה דלעתיד לבוא ("ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁴), שבה תהי' תכלית השלימות דאכילת הדגים (לאחרי שלימות ההכנה בערב שבת) – "מבשרו⁵ של לויתן", וכן שור הבר ויין המשומר.

(משיחת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב (ב))

- 1) כתובות קג, ב.
- 2) פטירת הרה"ח וכו' ר' משה יצחק ע"ה העכט בערב שבת זה. וראה בפנים השיחה בארוכה (המו"ח).
- 3) ומ"ש "סימן יפה לו" – אין זה רק בתור איש פרטי, אלא גם בתור חלק מכלל התלמידים והשלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.
- 4) תמיד בסופה.
- 5) ב"ב עה, א.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מצרים גו" – בארבע לשונות של גאולה – בכל זאת, ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה".

גם ההתגלות העילאית והמיוחדת של שם הוי', כמו שנאמר: "לכן אמור לבני-ישראל אני הוי' – לא הועילה לשבירת הגלות ועדיין לא שמעו אל משה וגו'".

ברור שלא היה זה באשמת השליח להבאת דבר ה' – שכן השליח היה משה רבנו שעליו נאמר: "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה", כלומר שאפילו גופו הגשמי שימש "צינור" ו"כלי" למסירת דברי הקב"ה כנתינתם.

– ידוע! ההבדל בין משה רבנו לבין שאר הנביאים: כל הנביאים היו זקוקים להתפשטות הגשמיות בשעת הנבואה, משום שגופם הגשמי לא היה "כלי" לכך, וגם לגבי הנבואה עצמה נאמר ש"התנבאו בכה" (בבחינת דמות בלבד), ואילו משה רבנו נשאר במעמדו הרגיל גם בשעת הנבואה, והנבואה היתה ב"זה"² – משום שגופו הגשמי היה צנור וכלי להבאת דבר ה' כמו שהוא –

נוסף על כך היה כאן זכרון וכות האבות – "וארא אל האבות" – שבכוהו להביא לסיוע מלמעלה כפי שאנו מוצאים במשנה³, שהיה נהוג לומר (בבית המקדש עם שחר) "האיר פני המזרח עד שבחברון", וזאת כדי "להזכיר זכות ישני חברון" לשם סיוע בעבודת הקרבנות בכלל ובקרבת תמיד בפרט.

יתר על כן: זכרון וכות האבות בא מהקב"ה בעצמו, דבר שהוא סיוע גדול ביותר.

למרות שהיו כל היתרונות המנויים: (א) גילוי שם הוי' בארבע לשונות של גאולה. (ב) ע"י משה רבנו. (ג) זכרון וכות האבות. (ד) ע"י

א. פעמים רבות כבר הודגש שכל הענינים שבתורה – ולא רק ההלכות בלבד, כי אם גם הסיפורים – משמשים כהוראת-דרך (תורה מלשון הוראה) לכל זמן ולכל מקום עד סוף כל הדורות, זו נצחיותה של התורה.

בכלל זה אף סיפורי מאורעות בקשר למצב מסויים שאינו שייך לדורותנו – הרי משום נצחיות התורה יש למצוא בהם הוראת-דרך לכל דור.

ואם בכל סיפורי התורה כך – כל שכן שכן הוא הדבר בסיפורי יציאת מצרים.

קיימת מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום – כי במובנה הרוחני הפנימי, בעבודתו של האדם לקונו, חייבת להיות "יציאת מצרים" בכל יום, כפי שרבנו הזקן מסביר בפירוט ב"תניא" (פרק מז) וב"תורה אור". מכאן שכל פרטי השתלשלות יציאת בני-ישראל ממצרים בגשמיות – מהווים ציוני-דרך לפרטי "יציאת מצרים" ברוחניות.

תחלתה של "יציאת מצרים" היתה בעשר המכות, שעל ידן נשבר גאון פרעה ומצרים. זה תוכן פרשת השבוע בה מסופר על המכות: דם, צפרדע וכו'.

ב. פתיחת הפרשה היא בדיכוי הקשה ששרר בגלות מצרים, הפרשה מתחילה במלים "וארא אל אברהם וגו'" המהוות מענה של הקב"ה למשה רבינו על שאלתו (סוף פרשת שמות): למה הרעותה לעם הזה וגו' והצל לא הצלת את עמך.

קושי הגלות היה כה גדול והחשך היה כפול ומכופל – עד שאפילו שכלו של משה רבנו, תכלית החכמה והשכל דקדושה, לא היה מסוגל לקלוט את הדבר, והוא שואל: "למה הרעתה לעם הזה" גו'.

ואף כשלאחר מכן הביא משה רבנו לבני-ישראל את דבר ה': "לכן אמור לבני-ישראל אני הוי' גו' והוצאתי אתכם מתחת סבלות

1) רמב"ם הלכות יסודות פ"ז ה"ו.
2) ספרי ר"פ מטות. רש"י ע"ה' במדבר ל, ב.
3) יומא כה, א. תמיד ל, א.

דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה)⁴ נחלק לג' תקופות שהם ע"ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא:

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ס-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) – ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני, שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-ש"ת), שבהם ה' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושלימות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא ה' מתן-תורה) – ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחרי הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)⁵, שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלימות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא – ימות המשיח.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב)

(4) שבהם «קאי איניש אדעתי דרביי» (ע"ז ה, רע"ב), כיון שגנתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" (תבוא כט, ג).

(5) ראה קונטרס משיחות ש"פ וארא תש"נ הערה 99 (ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 255-56).

הקב"ה בעצמו – לא הועילו להביא לתווה כל שהיא בכיוון שבירת הגלות, ובני-ישראל לא היו מסוגלים לקלוט את בשורת הגאולה. ולא רק שלא היו מסוגלים לקליטתה בבחינת "ראיה" – התאמתות גדולה ביותר – אלא שאף בבחינת "שמיעה"⁴ – הבנה והשגה – לא קלטוה, "ולא שמעו גו".

ג. המכות שניתנו למצרים – רק הם החלו לשבור את תוקף קושי הגלות. ומכאן הוראה בעבודתו של כל אחד ביציאת מצרים הרוחנית שבכל יום: אף כשבחינת "מצרים" שבאדם היא גדולה וחזקה (אם שהיא בבחינת "מצרים דקדושה", היינו שהעבודה היא לפי טעם ודעת ומשום כך היא מוגבלת – "מיצרים" – ואם שהיא אפילו בבחינת "מצרים דלעומת זה", היינו שקיים חסרון גם בעבודה שעל פי הטעם והדעת) – הרי באמצעות ה"מכות", כלומר: עבודה רוחנית שבדוגמת המכות, ישנה האפשרות לשבור את תוקפה של "מצרים" ולהביא גאולה לנשמה.

ד. המכה הראשונה שהחלה לשבור את גלות מצרים היתה – דם: מי הנילוס הפכו לדם.

טבעם של מים הוא קרירות ולחות.⁵ קרירות היא היפוכה של קדושה, שכן הקדושה היא חיוניות כמו שנאמר ב"אבות דרבי נתן"⁶: "עשרה נקראו חיים", וראשונה נמנה שם: "הקב"ה נקרא חיים", ולאחריו כל אלה שדבקים בקב"ה. חיוניות מביאה חמימות. נמצא שהקרירות, שהיא היפוכה של חמימות היא היפוכה של החיות שבקדושה.

המובן הרוחני שבדבר הוא שלראשונה יש לשבור את הקרירות. כשקיימת קרירות לעניני קדושה – הרי היא מולידה דברים המנוגדים

לקדושה. משום כך היתה המכה הראשונה – במים, המסמלים את הקרירות.

ה. התורה מדגישה את סוג המים שבהם היתה המכה: "במים אשר ביאור"⁷.

מצויים שני סוגים בקרירות: א) קרירות – אדישות – לעניני העולם הזה, שבאה מצד הקדושה. ב) קרירות בעניני קדושה, שהיא התחלה לכל הקליפות, כאמור.

כנגדם קיימים שני סוגי מים: א) הבאים מלמעלה: "למטר השמים תשתה מים", קרירות דקדושה. ב) מים שמתחת לארץ, קרירות דקליפה.

מי הנילוס שייכים לסוג השני, לכן נאמר לגבי נהר הנילוס "שהוא עולה לקראתו"⁸, משום שמקור מימיו הוא ב"מים שמתחת לארץ".

מי הנילוס הקרירות והאדישות לקדושה, שימשו כהעבודה זרה של מצרים ומהם התפתחו כל הרעות של מצרים, משום כך, הרי כשהוחל בשבירת גאון מצרים – היתה הפגיעה הראשונה במי היאור, ענין הקרירות.

1. המים הפכו לדם. דם הוא – חיוניות "כי הדם הוא הנפש". במקום הקרירות באה החיות והחמימות, "דמיניה וביה אבא לשדיא ביה נרגא" (= מן היער עצמו נכנס (העץ) בגרון (להיות לו ידית) לסייע לו)⁹.

כך יובן גם מדוע נאמר בתחלה שהמים נהפכו לדם ביבשת¹⁰. מה מוסיפה המלה "ביבשת"? – כי ביבשה אין אפילו היתרון של לחות – הדבקות, וכאן היתה חיוניות גם ביבשת.

2. בין ארבעת הסוגים: דומם, צומח, חי, מדבר – הרי ככל שמועטת מדת החיות שבסוג מסויים, כן רחוק הוא מקדושה, שכן הקדושה

(7) ראה זח"ב כה, ב.

(8) אגדת בראשית פמ"ב. פרשי" עה"ת בראשית מז, י.

(9) סנהדרין לט, ב. (כ"ה הלשון בתניא. ובגמרא ניוזל

ב" נרגא).

(10) שמות ד, ט.

(4) ראה תו"א ר"פ ויחי, ובכ"מ.

(5) ראה רמב"ם הלכות יסוה"ת פ"ד ה"ב.

(6) פל"ד, י.

ו"עמו אנכי בצרה"³, ו"פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו"⁴ (ורק אח"כ "והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו"⁵) וכו' וכו' –

הרי דבר ברור ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל" בכל מקום בעולם שבו נמצאים יהודים, גם בחוץ לארץ,

ועאכו"כ בארץ הקודש, שנקראת בתורתנו הקדושה והאמיתית: "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁶.

. . . וכאמור, הקב"ה מודיע ומכריז לישראל בכל מקום שהם, ועאכו"כ בארץ הקודש: "בני אל תתיראו".

נ.מ.

העשירי בשבט ("העשירי יהי' קודש"¹, בכל חודש, ועאכו"כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ענינו של יום ההילולא – כמ"ש רבינו הזקן בתניא² ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ", ועוד ועיקר, שכולל הנתינת-כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחרי הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"³, עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא

(1) בחוקותי כז, לב.

(2) אגה"ק סי' ז"ך וכ"ח.

(3) ראה אגה"ק שם: "ונורעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . . גידולי גידולין".

הקרירות של קדושה, אדישות לעניני הגשמיות והחומריות.

הצפרדעים, המסמלים קרירות, נכנסו "בתנור" ובמשארותיך", הם באו לכבות את החום ואת התנשאות השיא של הקליפה, שכן גם ב"לעומת זה" מצויה חמימות.

אמנם הקליפה היא ביסודה קרירות (לעניני קדושה), אך כדי שתהיה קיימת הבחירה חייב להיות גם בקליפה דמיון כלשהו לקדושה, לכל הפחות כקוף בפני אדם, ולכן מצויה בה החמימות – ההתלהבות בעניני העולם הזה.

י. ההוראה של כל האמור בעבודת ה' – הוא:

כדי להפטר ולהיגמל מבחינת "מצרים דלעומת זה",

(אמנם בדוגמה זאת היא גם היציאה מ"מצרים דקדושה" עבודה מדודה ע"פ טעם ודעת, אך בעיקר חשובה הרי היציאה מ"מצרים דלעומת זה")

– יש, ראשית, להכניס חמימות וחיות בעניני הקדושה, שכן תחלתם של כל מיני הרע היא הקרירות.

יכול משהו לדמות בנפשו: וכי מה עוול כשאין קיימת ההתלהבות בקדושה? הרי סוף סוף אין נעשים דברים של היפך הקדושה!

אך יש לדעת: אין הדבר כפי שנדמה, אי אפשר לפסוח על שני הסעיפים, (לא להתלהב בעניני קדושה, וגם לא להתלהב בעניני רע) שכן האדישות והקרירות בקדושה מביאה להשתקעות בטומאת מצרים ר"ל.

ולכן משקיע היצר הרע כוחות רבים והשתדלות מאומצת לצנן התרגשותו של בן ישראל מאלקות ואפילו כשמתגלה נס ומופת גלוי בא היצה"ר וטוען: "אל לך להתרגש מכך, הן אממין אתה שהכל בא מהקב"ה, והקב"ה הנו כל יכול שלגביו אין תופסים כל העולמות מקום כלל, ופשוט שלדידו אין כל "בעיה" בהחלפת צירוף האותיות המהווה את החומץ – לצירוף האותיות המהווה את השמן, שלש

היא חיות, כאמור. סוג הדומם הוא המרוחק ביותר מן הקדושה, לאחריה בא הצומח ואח"כ החי. כן בארבעה העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה – הרי עולם העשיה – שבו הרע גובר – הוא בדוגמת דומם, וכן הלאה.

המים והדם מסמלים את הקרירות ואת החמימות שבסוג הדומם, אבל גם בבעלי חיים מצוי סוג הקרירות. מובן שכאן מסמלים ביחוד את הקרירות – בעלי חיים שנוצרו מהמים. בין עשר המכות אנו מוצאים גם מין כזה – הצפרדעים: ושרץ היאור צפרדעים, כבבריאת הדגים בששת ימי בראשית¹¹. הצפרדע חיה באגמים ובנהרות, ובגמרא, ובמדרש¹² מסופר שכשהעקרב צריך לעבור את הנהר – מזמנים לו צפרדע ומושיבים אותו עליה וזו מעבירה אותו את הנהר.

העקרב מסמל אף הוא בטבעו את עוצם הקרירות¹³, אלא שבכל זאת אינו בבחינת מים שהם הניגוד הגמור של האש, ולכן אינו יכול לשחות במים, ואילו הצפרדע היא "בריאת המים"¹⁴ – היפוכו המוחלט של האש.

ח. כך יובן המסופר לגבי הצפרדעים שהם באו "בתנור" וכי מה המיוחד שבכך? חז"ל מלמדים מכאן את מסירות נפשם של הצפרדעים¹⁵, בגלל שהקב"ה ציוה שיבואו בכל ארץ מצרים, לכן באו גם בתנורים, אך עדיין יש צורך בהבהרת יתר: מדוע לא היה כדבר הזה במכת כנים או ערוב?

– לפי המוסבר לעיל מובן הדבר. כאן התגלתה מסירת נפש בתכלית – מן הקצה אל הקצה. הצפרדעים באים מן המים (ושרץ היאור) ולמרות זאת נכנסו לתנורים של אש.

ט. הצפרדעים נועדו למלאות את התפקיד (השני) שבבירת הקליפה: הבאת

(11) שמות רבה פ"י, ב.

(12) נדרים מא, א. קהלת רבה פ"ה עה"פ ויתרון ארץ.

(13) עבודה זרה כה, סע"ב.

(14) שמו"ר פ"י, ג.

(15) פסחים נג, ב. וראה זח"ב כט, ב.

הוספה בשורת הגאולה

יג.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, ווען אידן האָבן די הבטחה מיוחדת פון דעם אויבערשטן „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם”¹, נוסף צו די ריבוי הבטחות בתורה אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל”², און „עמו אנכי בצרה”³, און „פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו”⁴ (און ערשט דערנאָך „והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו”⁵) וכו' וכו' –

איז אַ זיכערע זאָך אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל” בכל מקום בעולם וואו אידן געפינען זיך, אויך אין חוץ לארץ,

ועאכו”כ אין ארץ הקודש, וועלכע ווערט אָנגערופן בתורתנו הקדושה והאמיתית: „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה”⁶.

. . . וכאמור, דער אויבערשטער איז מודיע ומכריז צו אידן בכל מקום שהם, ועאכו”כ בארץ הקודש: „בני אל תתיראו”.

(משיחות ש”פ וארא, כ”ז טבת, מבה”ח שבט תנש”א)

- 1) יל”ש ישעי' רמז תצט.
- 2) תהלים קכא, ד.
- 3) שם צא, יד.
- 4) שם כה, כב.
- 5) שם קל, ח.
- 6) עקב יא, יב.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, כשיש לבנ”י הבטחה מיוחדת מהקב”ה „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם”¹, נוסף לריבוי ההבטחות בתורה ש„לא ינום ולא יישן שומר ישראל”²,

לקוטי

וארא

שיחות

גם סדר של התחלה מלמעלה, לגלות ריבוי אור והחושך יידחה מאליו.

יג. מעין זה הוא גם ההבדל שבין גליא דתורה לבין פנימיות התורה: מצד גליא דתורה קיים הסדר של „מלמטה למעלה”, מן הקל אל הכבד, ואילו מצד פנימיות התורה – הפוך הסדר וההתחלה היא בריבוי אור. וביחוד בדורות האחרונים מגלים את פנימיות התורה לכל, מבלי להציג את התנאים ומבלי לדרוש את ההכנות שנדרשו בעבר לשם תחלת לימוד פנימיות התורה. בזמננו מגלים את פנימיות התורה באופן של הפצה, לפי המשל הידוע של אדמוה”ז בקשר לאבן החן שבכתרו של המלך. זו היא הדרך ליציאת מצרים: גילוי והפצת פנימיות התורה, התחלה בהתלהבות וחיות דקדושה (ד”ס), ואז באה דחיית הרע, (וכשששלש קליפות הטמאות נדחות לגמרי – עולה ממילא קליפת נוגה¹⁷), ועל ידי כך באה הגאולה הכללית: „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות” במהרה בימינו, אמן.

פנימיות התורה, התחלה בהתלהבות וחיות דקדושה (ד”ס), ואז באה דחיית הרע, (וכשששלש קליפות הטמאות נדחות לגמרי – עולה ממילא קליפת נוגה¹⁷), ועל ידי כך באה הגאולה הכללית: „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות” במהרה בימינו, אמן.

(משיחות ש”פ וארא, תשח”י)

יד. ידוע שארבע לשונות של גאולה (שבפרשתנו): „והוצאתי”, „והצלתי”, „וגאלתי”, „ולקחתי” – הן כנגד ארבע הגאולות, מגלות מצרים ומשאר הגליות. מכאן מובן שהלשון „והבאתי” מבטאת עליה גדולה יותר בתוך הגאולה שלעתיד לבוא, שהרי באופן כללי היא נחלקת ל”ימות המשיח” ו”חד חרוב” וכו’.

מן העבדה שגם את הלשון החמשית אמר הקב”ה בעת גאולת מצרים – מובן שמיד עם התחלת יציאת מצרים החלה כבר הגאולה העתידה בכל עניינה, בהתאם לפתגם כ”ק מו”ח אדמו”ר שמאז יציאת מצרים „נוסעים” אל הגאולה שלעתיד.

טו. הגמרא אומרת¹⁸: „ר’ יוחנן אמר:

האותיות אין להן כל השיבות אצלו, ומי שאמר לשמן וידליק – יאמר לחומץ וידליק¹⁶, ואם כן למה לך לצאת מן הכלים ולהתרגש כל כך?” כוונתו של יצר הרע היא לצנן את ההתפעלות האלקית ולהביא אדישות לקדושה שהיא מקור לטומאת מצרים.

יש, איפוא, להכותו במכת ה”דם”. המכה הראשונה לשבירת „מצרים” היא „דם”: חמימות, התלהבות וחיות בעניני הקדושה. וכשם שיש להפעיל חמימות של קדושה (דם), כן יש להפעיל את הקרירות והאדישות לעניני העולם הזה (צפרדע). אלו הם שני הצעדים הראשונים ליציאת מצרים: סור מרע – צפרדע, ועשה טוב – דם.

יא. באופן כללי הרי הסדר בעבודת ה’ הוא: סור מרע – מתחלה, ואחר כך – ועשה טוב. ידוע המשל להכנת דירה למלך בשר ודם, שבראשונה מוציאים ומנקים את הלכודך וכו’ ורק לאחר זאת – מכניסים כלים נאים ומייפים את הדירה שתהא ראויה למלך.

אלא שסדר זה קיים בהליכה „מלמטה למעלה”, אך „מלמעלה למטה” הסדר הוא הפוך: „עשה טוב” קודם ל”סור מרע”, כלומר – מגלים מלמעלה גילויים נעלים ביותר המביאים אחר כך ל”סור מרע”.

וכיון שהמכות במצרים באו מלמעלה היה בהן הסדר: דם (ועשה טוב) ואח”כ – צפרדע (סור מרע).

יב. אמנם הסדר האמור הוא רק בהשפעה „מלמעלה למטה”, אך כיון שכל סיפורי התורה משמשים הוראת דרך בעבודתנו במשך כל הדורות, הרי טמונה כאן הוראה שיש לעתים להקדים את ה”ועשה טוב”.

כ”ק אדמו”ר מהר”ש נ”ע אמר: „העולם אומר: כשאי אפשר לעבור מלמטה – יש לעלות מלמעלה, ואני אומר: מלכתחלה יש לעלות מעל ומעבר – זאת אומרת שיש לקיים

17) תניא פל”ז.

18) ב”ק כב, א. ונמוקי יוסף שם.

16) תענית כה, א.

אשו משום חציו", כלומר, שברגע שאדם מדליק אש הוא כבר מתחייב בנוקים שיהיו לאחר מכן.

לכאורה: בשעת הנזק הריהו בבחינת "אנוס", וכיצד, איפוא, מחייבים אותו בכך? – אך החיוב חל על הצתת האש (שהיתה ברצון) משום שכבר אז בוצע כל הנזק.

– "מרוכה מדה טובה ממדת פורעניות"¹⁹. אם במדת פורעניות – כל הנזק נעשה מתחלה, כל-שכן במדה טובה: מיד כשהבטיח הקב"ה: "והבאתי אתכם אל הארץ הטובה", דבר המוסב על הדרגה העליונה של הגאולה שלעתיד, כבר נעשה הדבר.

טז. לגבי הצום של תשעה באב אומר אותו ר' יוחנן²⁰ שהוא היה מתקן את התענית ביום העשירי באב, לפי שבתשעה באב היה קיים רובו של בית המקדש, ועיקר החורבן היה בעשירי באב.

שואלים: – לפי הכלל האמור שבשעת הצתת האש נעשה כל הנזק, הרי מאחר שתחלת השריפה היתה בתשעה באב – נעשה כל החורבן, לדעת ר' יוחנן עצמו, ביום ט' באב? אך ההסבר הוא שהכלל האמור הוא רק לגבי בשר ודם ולא לגבי הקב"ה.

סיבת ההבדל: באש, שהיא משום "חציו", הרי ברגע שהחץ יוצא מידו אין לו כל שליטה עליו, לפיכך, בשעת זריקת החץ או הצתת האש נעשה כל הנזק.

מובן, איפוא, שלגבי הקב"ה שלידו לא יצאו האש והחצים מידו²¹ והוא שליט תמיד עליהם, הרי לגביו לא בוצע הדבר תחלה משום שהוא יכול תמיד לקחתם חזרה.

לפיכך אמר ר' יוחנן שהיה צורך לקבוע את התענית ביום העשירי באב, שכן למרות ש"באש הצתה" בתשעה באב – הרי מאחר

שתמיד ביכלתו לקחתה חזרה לא נעשה החורבן בתשעה באב.

ואם כן, לפי זה כך גם בענינו, ולמה, איפוא, אנו אומרים שבשעה שהבטיח הקב"ה: "והבאתי, כבר נעשתה הגאולה, והרי תמיד הדבר בידו, "ומי יאמר לו: מה תעשה?", וכל עוד לא עשה את הענין בפועל – עדיין לא נעשה הדבר?

יז. ברם, לאמתו של דבר אין זו קושיא, שכן ידוע²² שמגזירות רעות ר"ל מתחרט הקב"ה והוא מבטלן, ואילו מגזירות טובות אין הוא מתחרט לעולם, "ההוא אמר וגו' – ולא יקימנה?". לפיכך בשעה שהבטיח הקב"ה: "והבאתי וגו'", שהוא ענין טוב שלעולם לא יתחרט עליו, הרי זה כאילו שהוא, כביכול, מוכרח בדבר, וזה כאדם, כביכול, לאחר שהחץ יצא מידו.

למרות שלמלעלה אין ענין של הכרח, ח"ו, והכל ברצונו, יתברך, בכל זאת מאחר שכך הוא רצונו ית', שענין טוב לא יבטל לעולם – הרי ענין זה הכרחי.

לגבי הקב"ה ברור שהדבר תלוי ברצונו יתברך, שכן דבר זה עצמו, שענין זה הכרחי, הוא ברצונו, יתברך, אך ביחס לענין הרי הוא הכרחי, משום שהוא לא יכול להתבטל לעולם. ולכן, לגבי הענין הרי זה דומה לבשר ודם, שהחץ יצא מידו, שאינו יכול לחזור בשום אופן.

יח. תוכן האמור לגבי עבודת ה' הוא: כשיודעים שהגאולה, עד לשיא העילוי שלה, קיימת כבר עתה, והיא צריכה רק להתגלות – קל יותר בהרבה לעבור את כל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, ובזמן הגלות בפרט, ובמיוחד בדורות האחרונים.

נוסף לכך שידוע שכל המניעות והעיכובים

הקיימים ביחס לתורה ומצוות אינם מציאות אמיתית ח"ו, כי אם העלם והסתר ח"ו בלבד, כדי לעורר כחות עמוקים יותר לעבודת ה'.

– הרי, יתר על כן, משום הגאולה, שבאמת לאמתו ישנה גם עתה, סרו כבר עתה ההעלמות וההסתרים.

וכשיודעים שאין זה אלא דמיון בעלמא ולא מתרשמים מכך כי אם צועדים בתוקף דקדושה – מסתלק ההעלם גם לעיני הבשר, והדבר הופך "לטב עביד" ואז אף "גם זו לטובה"²³.

(משיחת ש"פ וארא, תשי"ד)

(23) ראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 95 ואילך.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מורנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד

(19) יומא עו, א.

(20) תענית כט, א.

(21) רש"י דברים לב, מא.

(22) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.